

ВІД ЕНЕРГІЇ СОНЦЯ ДО ЕНЕРГІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: УКРАЇНСЬКА ТЕОРІЯ ДОДАТКОВОЇ ВАРТОСТІ

У кожної людини завжди є вибір – і цей вибір стає особливо значущим, коли йдеться не лише про особисту долю, а про долю народу, держави, світу. Щодня ми приймаємо безліч рішень: як жити, з ким спілкуватися, чим керуватися у вчинках – моральними принципами чи миттєвою вигодою. Але в періоди історичних потрясінь, таких як війна, кожен наш вибір набуває надзвичайної ваги. Це вже не просто питання особистих пріоритетів, а крок до спільного майбутнього.

Вибір сьогодні – це не лише справа внутрішньої свободи, це відповідь на виклик часу. Він визначає якість життя, яку ми будемо не лише для себе, а й для своїх дітей, для всіх, хто живе поруч. Це і коло нашого спілкування – чи оточують нас ті, хто прагне змін і відповідальності, чи ті, хто пристосовується до обставин. Це і щоденна поведінка – чи готові ми діяти відповідально, з повагою до інших, до закону, до совісті.

Особливо в умовах війни наш вибір перестає бути суто особистим – він стає політичним, моральним, стратегічним. Адже від того, наскільки ми чесні, відкриті, згуртовані, залежить, чи зможе держава встояти, чи зможе суспільство відновитись, а нація – зберегти свою гідність. Ціна вибору в ці часи вимірюється не лише особистими втратами, а й долями інших. Вибір відповідальності – це вибір сили, людяності та справжнього патріотизму.

У науковому доробку М. Руденка особливе місце займає інтерпретація спадщини С. Подолинського – українського економіста та мислителя, чие відкриття «теорії сонячного походження додаткової вартості» перегукується з прагненням України стати суб'єктом власного економічного розвитку й морального відродження.

С. Подолинський обґрунтував, що додаткова вартість не лише продукт праці людини, а й наслідок взаємодії виробничих факторів із «сонячною енергією» – метафорично підкреслюючи природу, екологічну складову процесу виробництва й багатства. Це відкриття набуває сьогодні особливого значення для України:

- як землеробської держави із значним аграрним потенціалом, що має перевагу «сонячного походження» в економічній моделі;
- як країни, що прагне екологічної модернізації, зеленої енергетики та сталого розвитку;

- як носія власної ідентичності, яка втілює цінність як людської праці, так і природного ресурсу – сонця, земель, людського капіталу.

Під цим кутом погляду, М. Руденко наголошує: в Україні склалися умови для того, щоб вона не лише використовувала додаткову вартість, а й володіла нею як суб'єкт – тобто розвивала власні інноваційні технології, інститут соціального підприємництва, відповідальної бізнес-практики, зеленої економіки та енергонезалежності, спираючись на природний і людський потенціал.

Війна загострила питання відповідальності на всіх рівнях: держави, громади, кожної особи. Ідеї Подолинського акцентують: додаткова вартість – це не лише прибуток, а спільна відповідальність за її справедливий розподіл і сталий розвиток. З точки зору Руденка, сучасна Україна здатна стати суб'єктом, який володіє додатковою вартістю всебічно – як екологічно, так і соціально, політично, технологічно.

Ключові тези:

1. Теорія сонячного походження додаткової вартості – відкриття С. Подолинського, згідно з яким справжня додаткова вартість створюється у тандемі людської праці й природної енергії (сонця), і його цінність – не лише економічна, а й екологічна, соціальна, моральна.

2. Україна як суб'єкт володіння додатковою вартістю (Руденко):
 - використовує свій аграрний потенціал і родючі землі;
 - просуває зелений курс, еко-інновації, стійкий розвиток;
 - будує соціальне підприємство, яке спрямоване на інклюзивність, допомогу незахищеним, ветеранам, переселенцям;
 - підвищує відповідальність у бізнесі й державі для справедливого розподілу вигод.

3. Відповідальна поведінка у воєнний час – втілення теорії на практиці. Кожен громадянин щодня робить вибір: сприяє корупції чи будує чесні інституції; живе за правилами чи лише за вигодою. Цей вибір – ключ до майбутнього України, яка владна утверджувати власність на додаткову вартість.

Отже, українська молодь і суспільство вперлися у виклик: стати суб'єктом – господарем додаткової вартості, що народжується з сонячної енергії, землі та чесної праці. Це не лише економічна перспектива, а моральний імператив. Обираючи шлях відповідальності (в правничому, моральному сенсі), ми створюємо

досвід державного й громадянського ладу, гідного спадщини С. Подолинського та бачення М. Руденка.

Чудово, що саме ми, наша генерація, стоїмо на порозі цих змін – обираючи бути сильними, відповідальними, неподільними і вільними. І, звісно, віримо в реалізацію обраного шляху.

Список використаних джерел

1. Йонас Г. Принципи відповідальності. Пошук етики для технологічної цивілізації. Київ : Лібра, 2001. 400 с.
2. Психологія особистості : словник-довідник / ред.: П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. Київ : Рута, 2001. 320 с.
3. Черенько Л. Якість життя населення України та перші наслідки війни / Національна Академія Наук України, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Київ. 2022.
4. Bornstein D., Davis S. Social Entrepreneurship: What Everyone Needs to Know? *Oxford University Press*. Kindle Edition. 2010. P. 1.

УДК 001.894(477):330.15:504

Світлана Усова,
*бакалаврка І-го курсу, ОП “Економіка”,
Національний університет “Києво-Могилянська академія”*

НАУКОВА СПАДЩИНА С. ПОДОЛИНСЬКОГО ТА ЇЇ РОЗВИТОК У НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. ВЕРНАДСЬКОГО

Диференціація економічної науки ХІХ ст. призводить до появи нових її відгалуджень. Економічна думка набуває соціально-природничого характеру. Замість “фіктивних фінансових показників”, – як їх називає Ліндон Ларуш, – починають аналізувати “реальні економічні процеси в їхній фізичній інтерпретації” [2, с. 247]. Формування концепції фізичної економії напряду пов’язують із С. А. Подолинським та В. І. Вернадським. Їхній науковий доробок став підґрунтям для формування принципово нової парадигми розуміння економічних процесів крізь призму енергетичних законів та екологічних принципів.

Сергія Подолинського знають як засновника української школи фізичної економії – нового напряду науки, що поєднав фізичні закони з економічними процесами. Найвідоміша його праця “Праця